

VILNIAUS UŽUPIO GIMNAZIJOS DIRBTINIO INTELEKTO NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus Užupio gimnazijos dirbtinio intelekto naudojimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato dirbtinio intelekto (toliau – DI) naudojimo gimnazijoje principus, paskirtį, leidžiamus ir draudžiamus naudojimo atvejus, atsakomybę, duomenų apsaugos bei DI naudojimo priežiūros reikalavimus.
2. Aprašas taikomas visiems gimnazijos bendruomenės nariams: mokiniams, mokytojams, pagalbos mokiniui specialistams, administracijos darbuotojams ir kitiems gimnazijos darbuotojams.

3. Šiame Apraše vartojamos sąvokos:

3.1. **Dirbtinis intelektas (DI)** – technologijos, leidžiančios kompiuterinėms sistemoms atlikti užduotis, kurioms įprastai reikalingi žmogaus gebėjimai, tokie kaip informacijos analizė, teksto ar vaizdų kūrimas, kalbos supratimas, sprendimų siūlymas ir kt.

3.2. **Generatyvusis dirbtinis intelektas** – DI technologija, galinti pagal pateiktą užklausą generuoti naują turinį: tekstą, vaizdus, garsą, vaizdo įrašus, programinį kodą ar kitą turinį.

3.3. **DI priemonė** – programa, platforma ar kita skaitmeninė priemonė, kurioje naudojamos DI technologijos.

3.4. **Reikšmingas DI panaudojimas** – atvejis, kai DI sukurtas ar iš esmės pakeistas turinys sudaro reikšmingą pateikiamo darbo, dokumento ar kito rezultato dalį. Reikšmingu DI panaudojimu laikomas toks naudojimas, kai DI sugeneravo esmines darbo idėjas, struktūrą, argumentus, išvadas, didelę teksto ar programinio kodo dalį, vaizdinį arba kitą vertinamą turinį. Rašybos tikrinimas, techninis formatavimas ar pavienių sinonimų pasiūlymas paprastai nelaikomas reikšmingu DI panaudojimu.

4. Aprašas parengtas vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679, 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/1689, Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymu, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos rekomendacijomis „Mokykla dirbtinio intelekto (DI) amžiuje: atsakingo naudojimo principai ir gairės“.
5. DI gimnazijoje naudojamas kaip pagalbinė priemonė, kuri gali papildyti mokymąsi, mokymą, administracinę ir kitą gimnazijos veiklą, tačiau nepakeičia žmogaus atsakomybės, sprendimų ir kritinio mąstymo.
6. Gimnazijoje naudojamos DI priemonės turi būti saugios, teisėtos ir tinkamos pagal jų naudojimo paskirtį.

II SKYRIUS

DI NAUDOJIMO TIKSLAI IR PRINCIPAI

7. DI naudojimo gimnazijoje tikslai:

- 7.1. sudaryti sąlygas taikyti šiuolaikines technologijas ugdymo procese ir gimnazijos veikloje;
- 7.2. ugdyti mokinių ir darbuotojų skaitmeninį raštingumą, kritinį mąstymą, kūrybiškumą ir gebėjimą atsakingai naudotis DI;
- 7.3. sudaryti galimybes individualizuoti ir diferencijuoti ugdymą;
- 7.4. padėti mokytojams ir darbuotojams efektyviau rengti mokomąją, metodinę, administracinę ir kitą veiklą reikalingą medžiagą;
- 7.5. ugdyti gebėjimą vertinti DI pateikiamos informacijos patikimumą, tikslumą ir tinkamumą.

8. DI naudojimas gimnazijoje grindžiamas šiais principais:

- 8.1. **Tikslingumo principas.** DI naudojamas tada, kai jo taikymas suteikia ugdymo ar veiklos pridėtinę vertę, o ne vien dėl technologinės galimybės jį naudoti.
 - 8.2. **Žmogaus atsakomybės principas.** Už galutinį sprendimą, pateikiamą informaciją, mokymosi rezultatą, dokumentą ar kitą DI naudojimo rezultatą atsako žmogus, o ne DI priemonė.
 - 8.3. **Kritinio vertinimo principas.** DI pateikiama informacija gali būti netiksli, neišsami, pasenusi ar klaidinanti, todėl ji turi būti kritiškai įvertinama ir, kai reikia, patikrinama kituose patikimuose šaltiniuose.
 - 8.4. **Akademinių sąžiningumo ir atsakomybės principas.** DI naudojimas negali būti naudojamas siekiant apsimesti kitu autoriumi, nesąžiningai atlikti atsiskaitymą ar pateikti DI iš esmės sukurtą darbą kaip savarankiškai atliktą.
 - 8.5. **Skaidrumo principas.** Gimnazijos bendruomenės nariai turi sąžiningai nurodyti reikšmingą DI panaudojimą, kai DI buvo naudotas rengiant mokymosi darbus, ugdymo, administracinius, metodinius ar kitus gimnazijos veiklos rezultatus ir toks panaudojimas nėra akivaizdus iš veiklos pobūdžio.
 - 8.5.1. Šis reikalavimas taikomas **mokiniam ir visiems gimnazijos darbuotojams.**
 - 8.5.2. DI panaudojimas gali būti nurodomas trumpa pastaba, žodiniu ar rašytiniu paaiškinimu, įrašu dokumente ar kitu gimnazijoje nustatytu būdu.
 - 8.6. **Duomenų apsaugos principas.** Naudojant DI negalima pažeisti asmens duomenų apsaugos ir konfidencialios informacijos apsaugos reikalavimų.
 - 8.7. **Saugumo ir teisėtumo principas.** DI priemonės naudojamos laikantis teisės aktų, autorių teisių, intelektinės nuosavybės, nediskriminavimo ir kitų teisinių bei etinių reikalavimų.
-

III SKYRIUS

DI NAUDOJIMAS UGDYMO PROCESĖ

9. DI ugdymo procese gali būti naudojamas:

- 9.1. mokymosi medžiagai rengti ir pritaikyti;
- 9.2. mokymosi temoms aiškintis ir papildomai informacijai gauti;
- 9.3. idėjoms generuoti, planuoti ir struktūruoti;
- 9.4. mokinio ar mokytojo parengtam darbui analizuoti ir tobulinti;
- 9.5. kalbos, teksto, programinio kodo ar kitoms klaidoms nustatyti ir analizuoti;
- 9.6. užduotims, pavyzdžiams, klausimams ar mokymosi veikloms kurti;
- 9.7. ugdymo turiniui diferencijuoti ir individualizuoti;
- 9.8. kitais mokytojo ar gimnazijos nustatytais ugdymo tikslais.

10. **Bendroji taisyklė mokiniams:** mokinys negali pateikti DI sugeneruoto ar iš esmės DI atlikto darbo kaip savo savarankiškai atlikto darbo.

11. Mokytojas, atsižvelgdamas į ugdymo tikslą, gali konkrečioje užduotyje aiškiai **leisti naudoti DI**, taip pat nustatyti, koku tikslu, kokia apimtimi ir kokiomis sąlygomis DI gali būti naudojamas.

12. Jeigu mokytojas DI naudojimą užduotyje leidžia, mokinys privalo laikytis mokytojo nustatytų sąlygų ir, kai reikalaujama, nurodyti DI panaudojimą.

13. Mokiniui naudojant DI mokymosi tikslais, jis turi gebėti paaiškinti gautą informaciją, savo sprendimus ir atlikto darbo esmę.

14. Atliekant kontrolinius darbus, testus, egzaminus ir kitus atsiskaitymus DI naudoti draudžiama, jeigu mokytojas ar atsiskaitymo organizavimo taisyklės aiškiai nenustato kitaip.

15. Vien DI aptikimo priemonės pateiktas rezultatas nelaikomas pakankamu pagrindu konstatuoti, kad mokinys pažeidė akademinio sąžiningumo reikalavimus. Kilus pagrįstų abejonių, mokytojas gali paprašyti mokinio paaiškinti darbo atlikimo procesą, pagrįsti priimtus sprendimus ar atlikti papildomą užduotį.

16. Mokytojas, naudodamas DI ugdymo procese, privalo kritiškai įvertinti DI sugeneruotą turinį ir neperkelti jo į mokymosi procesą nepatikrinęs.

17. DI negali savarankiškai priimti galutinio sprendimo dėl mokinio pasiekimų įvertinimo. Galutinį sprendimą dėl mokinio pasiekimų priima mokytojas.

IV SKYRIUS

DI NAUDOJIMAS GIMNAZIJOS VEIKLOJE

18. Gimnazijos darbuotojai gali naudoti DI:
- 18.1. rengdami dokumentų projektus;
 - 18.2. rengdami metodinę ir mokomąją medžiagą;
 - 18.3. planuodami veiklą;
 - 18.4. analizuodami informaciją;
 - 18.5. rengdami tekstus, santraukas, idėjas ir kitą turinį;
 - 18.6. kitoms su darbu susijusioms užduotims, kai toks naudojimas yra tinkamas ir saugus.
19. Darbuotojas, naudodamas DI, privalo patikrinti DI pateiktos informacijos tikslumą ir tinkamumą.
20. Darbuotojas atsako už DI pagalba parengto dokumento, informacijos ar kito rezultato turinį ir jo atitiktį teisės aktams bei gimnazijos reikalavimams.
21. Kai DI naudojamas rengiant oficialius gimnazijos dokumentus, sprendimus, mokinių vertinimus ar kitą reikšmingą informaciją, galutinį turinį turi įvertinti ir patvirtinti atsakingas darbuotojas.

V SKYRIUS

DUOMENŲ APSAUGA

22. Naudojant DI privaloma laikytis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento, Lietuvos Respublikos teisės aktų ir gimnazijoje nustatytų asmens duomenų apsaugos reikalavimų.
23. Į viešai prieinamas DI priemones negalima kelti:
- 23.1. mokinių, jų tėvų (globėjų, rūpintojų) ar darbuotojų asmens duomenų, kai tam nėra teisėto pagrindo;
 - 23.2. specialių kategorijų asmens duomenų;
 - 23.3. konfidencialios ar neviešos gimnazijos informacijos;
 - 23.4. informacijos apie mokinių sveikatą, psichologinę būklę, socialinę situaciją ar kitą jautrią informaciją;
 - 23.5. slaptažodžių, prisijungimo duomenų ar kitos saugumo požįūriu jautrios informacijos.
24. Prieš naudojant naują DI priemonę turi būti įvertinta, kokius duomenis ji renka, kaip jie saugomi ir ar jie naudojami DI modeliams mokyti.
25. Pirmenybė teikiama gimnazijos ar kitos patikimos institucijos administruojamoms DI priemonėms ir licencijuotoms paskyroms, kai tokios priemonės yra prieinamos.
-

VI SKYRIUS

GIMNAZIJOJE LEIDŽIAMŲ DI PRIEMONIŲ SĄRAŠAS

29. Gimnazijoje naudojamos DI priemonės įtraukiamos į **Gimnazijoje leidžiamų naudoti DI priemonių sąrašą** (1 priedas).

30. Į leidžiamų DI priemonių sąrašą gali būti įtraukiamos priemonės, kurios:

30.1. yra tinkamos ugdymo ar gimnazijos veiklos tikslams;

30.2. atitinka duomenų apsaugos ir saugumo reikalavimus;

30.3. nekelia nepagrįstos rizikos mokiniams ir darbuotojams;

30.4. gali būti naudojamos laikantis autorių teisių ir kitų teisės aktų.

31. Gimnazijos darbuotojas gali pasiūlyti įtraukti naują DI priemonę į leidžiamų naudoti priemonių sąrašą.

32. Prieš įtraukiant naują priemonę į sąrašą įvertinamos jos naudojimo sąlygos, duomenų tvarkymas, saugumas, funkcionalumas ir galima rizika.

33. Gimnazija gali nustatyti papildomas konkrečios DI priemonės naudojimo sąlygas ar apribojimus.

VII SKYRIUS

GIMNAZIJOJE DRAUDŽIAMOS DI PRIEMONĖS IR RIZIKŲ VALDYMAS

34. Gimnazijoje draudžiama naudoti DI priemones, kurios:

34.1. pažeidžia teisės aktus;

34.2. nesuteikia pakankamų duomenų apsaugos ir saugumo garantijų;

34.3. renka ar naudoja asmens duomenis nesant teisėto pagrindo;

34.4. gali būti naudojamos mokinių ar darbuotojų diskriminavimui, manipuliavimui ar kitokiam jų teisių pažeidimui;

34.5. skirtos emocijų atpažinimui, socialiniam vertinimui, biometriniam sekimui ar kitoms veikloms, kurioms taikomi specialūs ar draudžiami DI naudojimo reikalavimai;

34.6. kelia nepagrįstą riziką mokinių ar darbuotojų saugumui.

35. DI priemonės, naudojamos mokinių vertinimui ar kitiems reikšmingiems sprendimams priimti, gali būti naudojamos tik užtikrinus papildomas kontrolės ir žmogaus sprendimo priemones.

36. Naudojant generatyvųjį DI būtina kritiškai vertinti jo sukurtą turinį, ypač informaciją, susijusią su faktais, šaltiniais, teisės aktais, moksliniais teiginiais ir mokinių vertinimu.

VIII SKYRIUS

DI NAUDOJIMO STEBĖSENA

37. Gimnazijos direktorius gali sudaryti darbo grupę ar paskirti atsakingą asmenį DI naudojimo gimnazijoje stebėsenai vykdyti.

38. DI naudojimo stebėsenos tikslai:

38.1. analizuoti DI naudojimo gimnazijoje praktiką;

38.2. rinkti mokytojų, mokinių ir kitų gimnazijos bendruomenės narių grįžtamąjį ryšį;

38.3. vertinti DI priemonių saugumą ir tinkamumą;

38.4. teikti siūlymus dėl leidžiamų DI priemonių sąrašo;

38.5. prireikus inicijuoti Aprašo pakeitimus.

39. DI naudojimo stebėseną turi būti vykdoma laikantis asmens duomenų apsaugos ir kitų teisės aktų reikalavimų.

IX SKYRIUS

GIMNAZIJOS VADOVO, ADMINISTRACIJOS IR DARBUOTOJŲ ATSAKOMYBĖ

40. Gimnazijos direktorius:

40.1. užtikrina šio Aprašo įgyvendinimą;

40.2. sudaro sąlygas darbuotojams tobulinti kompetencijas atsakingo DI naudojimo srityje;

40.3. prireikus inicijuoja Aprašo ir leidžiamų DI priemonių sąrašo atnaujinimą;

40.4. užtikrina, kad DI naudojimas gimnazijoje atitiktų teisės aktų ir saugumo reikalavimus.

41. Gimnazijos administracija:

41.1. teikia metodinę ir organizacinę pagalbą dėl DI naudojimo;

41.2. stebi, kaip gimnazijoje laikomasi DI naudojimo principų;

41.3. pagal kompetenciją nagrinėja galimus Aprašo pažeidimus;

41.4. užtikrina, kad nustatant galimą mokinio ar darbuotojo pažeidimą būtų vadovaujamasi objektyvumo, proporcingumo ir teisingumo principais.

42. Mokytojas:

42.1. nustato DI naudojimo sąlygas konkrečiose mokymosi užduotyse, kai tai reikalinga;

42.2. informuoja mokinius apie DI naudojimo galimybes ir apribojimus, kai tai svarbu konkrečiai mokymosi veiklai;

42.3. kritiškai vertina DI sugeneruotą mokomąją medžiagą;

42.4. kilus pagrįstų abejonių dėl mokinio darbo savarankiškumo, aptaria situaciją su mokiniu ir gali paprašyti paaiškinti darbo atlikimo procesą arba atlikti papildomą užduotį mokytojo nustatyta tvarka;

42.5. nustačius, kad mokinys pateikė DI iš esmės atliktą darbą kaip savarankišką, gali reikalauti darbą atlikti iš naujo ir, pagal gimnazijoje nustatytą tvarką, informuoti klasės vadovą ar administraciją.

43. Mokinys:

- 43.1. atsakingai ir sąžiningai naudoja DI;
- 43.2. kritiškai vertina DI pateikiamą informaciją;
- 43.3. nesinaudoja DI siekdamas nesąžiningai atlikti atsiskaitymus;
- 43.4. nepateikia DI iš esmės atlikto darbo kaip savo savarankiškai atlikto darbo;
- 43.5. kai reikalaujama, nurodo DI panaudojimą;
- 43.6. laikosi mokytojo nustatytų konkrečios užduoties DI naudojimo sąlygų.

44. Visi gimnazijos darbuotojai:

- 44.1. DI naudoja atsakingai, teisėtai ir pagal savo veiklos pobūdį;
- 44.2. kritiškai vertina DI pateikiamą informaciją;
- 44.3. saugo asmens duomenis ir konfidencialią informaciją;
- 44.4. reikšmingą DI panaudojimą nurodo pagal šiame Apraše nustatytus skaidrumo reikalavimus;
- 44.5. prisiima atsakomybę už DI pagalba parengtų dokumentų, sprendimų ir kitos informacijos turinį.

X SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- 45. Aprašas įsigalioja nuo jo patvirtinimo gimnazijos direktoriaus įsakymu dienos.
- 46. Aprašas peržiūrimas ir, prireikus, atnaujinamas pasikeitus teisės aktams, DI technologijoms, duomenų apsaugos reikalavimams ar gimnazijos DI naudojimo praktikai.
- 47. Gimnazijos bendruomenė supažindinama su Aprašu gimnazijoje nustatyta tvarka.
- 48. Aprašo nuostatų nesilaikymas vertinamas ir nagrinėjamas vadovaujantis gimnazijoje galiojančiomis darbo, mokinių elgesio, akademinio sąžiningumo ir kitomis tvarkomis bei Lietuvos Respublikos teisės aktais.

1 PRIEDAS

GIMNAZIJOJE LEIDŽIAMŲ NAUDOTI DI PRIEMONIŲ SĄRAŠAS

DI priemonė	Pagrindinė paskirtis	Naudojimo sąlygos
ChatGPT	Teksto kūrimas, aiškinimas, idėjų generavimas, mokymasis, programavimas	Nenaudoti asmens ir konfidencialių duomenų; kritiškai vertinti atsakymus
Microsoft Copilot	Informacijos paieška, teksto kūrimas, analizė, mokymosi ir darbo pagalba	Naudoti pagal paskyros ir gimnazijos nustatytas sąlygas
Google Gemini	Informacijos analizė, teksto kūrimas, mokymosi pagalba	Nenaudoti asmens ir konfidencialių duomenų
Canva AI	Vaizdų, pristatymų ir kito vizualinio turinio kūrimas	Laikytis autorių teisių ir naudojimo sąlygų
Microsoft Designer	Vaizdų ir grafinio turinio kūrimas	Laikytis autorių teisių ir saugaus naudojimo reikalavimų
GitHub Copilot	Programinio kodo kūrimo ir analizės pagalba	Mokinys turi suprasti naudojamą kodą ir laikytis mokytojo nustatytų užduoties sąlygų
Kitos DI priemonės	Pagal konkrečią paskirtį	Naudojamos tik įvertinus jų saugumą ir tinkamumą bei, kai reikia, įtraukus į leidžiamų priemonių sąrašą

49. Leidžiamų DI priemonių sąrašas nėra baigtinis. Jis gali būti papildomas ar keičiamas.

50. Konkrečios DI priemonės naudojimo sąlygos gali būti papildomai nustatomos atsižvelgiant į jos funkcionalumą, duomenų tvarkymą, amžiaus reikalavimus, licenciją ir saugumo rizikas.
